

Transgraniczne obchody 100-lecia szybownictwa Jezów Sudecki - Grunau

Po staletí lidi fascinuje létání...

...a pozorování přírody a její poznávání umožnilo v prvních tisíciletích vytvářet projekty konstrukcí modelů, které by mohly volně vzlétnout do vzduchu. Další výzvou pak byl nápad, že létající stroj by mohl řídit pilot.

Rozvoj techniky a letectví v době první světové války způsobil, že létání v letadlech bylo možné pro stále větší počet pilotů. Před více než 100 lety se příznivci a nadšenci nekonečných dalek sešli v Jelení Hoře a rozhodli se založit v Grunau, dnes Sudetský Ježov (Jeżów Sudecki), školu létání.

Aby mohli létat, bylo nezbytné mít kluzáky, a to vedlo k tomu, že zde našli práci konstruktéři, řemeslníci a letečtí instruktoři. Tak začala vznikat Továrna na kluzáky, Škola bezmotorového létání a na tehdejší Šibeniční hoře – dnes Větroňová hora (Větroňové letiště) – vzniklo školící středisko bezmotorového létání.

100 let se zde školily desítky tisíc plachtařů, vyrobily se tisíce kluzáků, sláva Grunau – Sudetského Ježova se roznesla po celé planetě a historie druhé školy bezmotorového létání na světě je živá dodnes.

Odtrhnout se od země na létajícím stroji – od nejjednoduššího „křídla“ po kosmické rakety – dnes není žádný problém a ani žádná senzace. Ale udržovat tradici v Sudetském Ježově a připomínat si ji, to se stává výzvou. Do této práce se pustila – stejně jako před 100 lety – parta zapálených nadšenců, kteří založili kroužek a následně klub a sdružení Euroregionální modelářské centrum v Sudetském Ježově. Sídlo našli v historické budově Školy bezmotorového létání, kde mají modelárnu a starají se zde o Komoru leteckých tradic. Angažovanost členů sdružení a povzbuzování dětí a mládeže k účasti na hodinách v modelárně, v závodech a přehlídkách modelů, dovoluje dívat se s klidem do let příštích, ba možná i do 100 let rozvoje a kultivování plachtařských tradic v Sudetském Ježově – Grunau.

Seit Jahrhunderten hat die Luftfahrt die Menschen fasziniert...

In den ersten Jahrtausenden beobachteten und erforschten sie die Natur und konnten dadurch Projekte von Modellen erstellen, die ihnen ermöglichen sollten, in die Luft aufzusteigen. Eine weitere Herausforderung war die Idee eines Fluggeräts, das von einem Piloten gesteuert werden konnte.

Die Entwicklung der Technik und der Luftfahrt während des Ersten Weltkriegs führten dazu, dass das Fliegen von Flugzeugen für eine wachsende Zahl von Piloten möglich wurde. Vor mehr als 100 Jahren trafen sich in Jelenia Góra (Hirschberg) Enthusiasten und Liebhaber der Lüfte und beschlossen in Grunau, dem heutigen Jeżów Sudecki, eine Flugschule einzurichten.

Sie brauchten Segelflugzeuge, um fliegen zu können. Diese Notwendigkeit bewirkte, dass in Grunau Konstrukteure, Handwerker und Fluglehrer eingestellt wurden. Dies waren die Anfänge der Segelflugzeugfabrik und der Segelflugschule. Auf dem damaligen Galgenberg (heute Góra Szybowcowa (Szybowisko)) entstand auch ein Segelflugausbildungszentrum.

In den 100 Jahren wurden hier Zehntausende von Segelfliegern ausgebildet, Tausende von Segelflugzeugen hergestellt, und der Ruhm von Grunau – Jeżów Sudecki hat sich in der ganzen Welt verbreitet. Die Kunde von dieser zweiten Segelflugschule der Welt ist immer noch lebendig.

Heute ist das Aufsteigen mit einem Fluggerät, mit einem einfachen „Flügel“ oder sogar mit einer Weltraumrakete, weder ein Problem noch eine Sensation. Aber diese Tradition am Leben zu erhalten und in Jeżów Sudecki an sie zu erinnern, wird zu einer Herausforderung. Dieser Herausforderung hat sich, wie vor 100 Jahren, eine Gruppe von Enthusiasten gestellt, die zunächst einen Kreis, und dann einen Club und schließlich den Verein „Euroregionales Centrum Modelarskie w Jeżowie Sudeckim“ („Euroregionales Modellbauzentrum in Jeżów Sudecki“) gegründet haben. Sie ließen sich im historischen Gebäude der Segelflugschule nieder und richteten dort Modellbauwerkstatt ein. Darüber hinaus betreuen sie den dortigen Ausstellungsraum der Luftfahrttraditionen. Das Engagement der Vereinsmitglieder und die Ermutigung von Kindern und Jugendlichen, sich an den Veranstaltungen der Modellbauwerkstatt, an den Wettbewerben und Modellbauausstellungen zu beteiligen, lässt gelassen auf die nächsten Jahre und vielleicht sogar 100 Jahre der Entwicklung und Erhaltung der Segelflugtraditionen in Jeżów Sudecki – Grunau blicken.

Od wieków ludzie pasjonowało lotnictwo...

...i przez pierwsze tysiąclecia podpatrywanie przyrody i jej poznawanie pozwoliło na tworzenie projektów konstrukcji modeli, które mogłyby wzbić się swobodnie w powietrze. Kolejnym wyzwaniem był pomysł, by maszyna latająca była sterowana przez pilota.

Rozwój techniki i lotnictwa w czasie I wojny światowej spowodował, że latanie samolotami było możliwe dla coraz większej liczby pilotów. Ponad 100 lat temu pasjonaci i entuzjaści przestworzy spotkali się w Jeleniej Górze i postanowili założyć w Grunau, obecnie Jeżów Sudecki, szkołę latania.

Aby latać, konieczne było posiadanie szybowców i to spowodowało, że znaleźli tu zatrudnienie konstruktorzy, rzemieślnicy oraz instruktorzy latania. Tak zaczęło się tworzenie Zakładu Szybowcowego, Szkoły Szybowcowej, a na ówczesnej Górze Szubienicznej – dziś Góra Szybowcowa (Szybowisko) – powstaje ośrodek szkolenia szybowcowego.

Przez 100 lat wyszkoliły się tu dziesiątki tysięcy szybowników, wyprodukowano tysiące szybowców, a sława Grunau – Jeżowa Sudeckiego obiegła cały glob, zaś historia drugiej na świecie szkoły szybowcowej jest ciągle żywa.

Dzisiaj oderwanie się od ziemi na sprzęcie latającym – od najprostszego „skrzydła” po rakiety kosmiczne – nie stanowi problemu, ani nie jest żadną sensacją; ale podtrzymywanie tradycji i jej upamiętnienie w Jeżowie Sudeckim staje się wyzwaniem. Ten trud podjęła – jak 100 lat temu – grupa entuzjastów – zapaleńców, którzy utworzyli koło, a następnie klub i stowarzyszenie Euroregionalne Centrum Modelarskie w Jeżowie Sudeckim. Znaleźli siedzibę w historycznym budynku Szkoły Szybowcowej, gdzie mają modelarnię oraz opiekują się Izłą Tradycji Lotniczych. Zaangażowanie członków stowarzyszenia oraz zachęcanie dzieci i młodzieży do uczestnictwa w zajęciach modelarni, w zawodach i pokazach modelarskich pozwala patrzeć spokojnie na kolejne lata, a może i 100 lat rozwoju i kultywowania tradycji szybowcowych w Jeżowie Sudeckim – Grunau.

Budynki Szkoły Szybowcowej

Panorama Jeżowa Sudeckiego, w oddali budowa Szkoły Szybowcowej i internatu

Internat Szkoły Szybowcowej

Pierwszy budynek Szkoły Szybowcowej i Zakładów Szybowcowych

Jedną z miejscowości, która na stałe zapisała się w historii światowego szybownictwa, jest Jeżów Sudecki (dawniej Grunau). A zaczęło się w 1921 roku, kiedy na prośbę związku niemieckich lotników sprowadzono z Rhön-Wasserkuppe dwóch bardzo cenionych i doświadczonych konstruktorów i pilotów, Edmunda Schneidera i Gottloba Espenlauba. Po ich przybyciu w 1923 roku rozpoczęto prace związane z budową i produkcją szybowców. Już w roku 1924 zbudowano pierwszy szybowiec „Esenlaub E-5” i otworzono drugą na świecie szkołę szybowcową. W 1925 roku Gottlob Espenlaub opuścił Grunau, a prace nad konstruowaniem nowych szybowców objął Edmund Schneider. W roku 1927 pilot Hans Bruno Andersen wykonał ze szczytu Śnieżki pierwszy lot na szybowcu „Burkbraun”. Pod koniec lat 20. rozpoczęto budowę Zakładu Szybowcowego następnie Szkoły Szybowcowej, internatu, budynku socjalnego oraz hangaru na Górze Szybowcowej. Cały czas doskonalono budowę nowych szybowców, w tym „Grunau Baby I”.

Jednou z obcí, která se trvale zapsala do světové historie bezmotorového létání, je Sudetský Ježov (Ježów Sudecki, dříve Grunau). Začalo to v roce 1921, kdy na žádost svazu německých letců byli z Rhön-Wasserkuppe vysláni dva vysoce cenění a zkušení konstruktéři a piloti, Edmund Schneider a Gottlob Espenlaub. Po jejich příchodu v roce 1923 byly zahájeny práce spojené se stavbou a výrobou kluzáků. Již v roce 1924 byl sestrojen první kluzák „Esenlaub E-5” a otevřena škola bezmotorového létání, druhá na světě. V roce 1925 Gottlob Espenlaub opustil Grunau a práce na konstruování nových kluzáků převzal Edmund Schneider. V roce 1927 provedl pilot Hans Bruno Andersen z vrcholu Sněžky první let na kluzáku „Burkbraun”. Ke konci 20. let byla zahájena výstavba Závodu kluzáků a následně Školy bezmotorového létání, internátu, společenské budovy a hangáru na Větroňové hoře. Celou dobu byla vylepšována konstrukce nových kluzáků včetně „Grunau Baby I”.

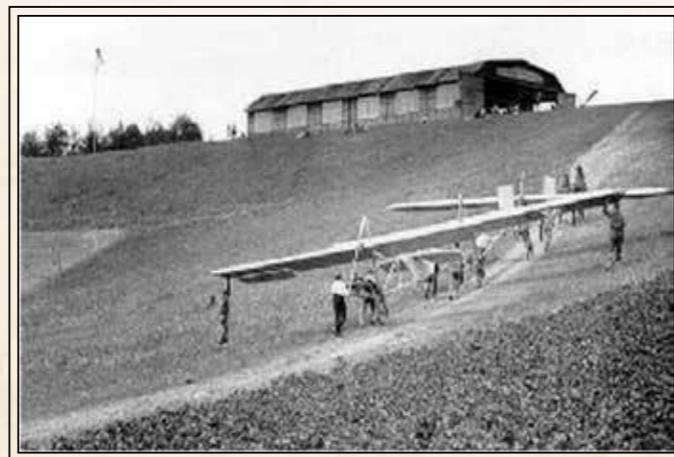
1922 wurden auf Ersuchen des Verbands deutscher Flieger zwei hoch angesehene und erfahrene Konstrukteure und Piloten, Edmund Schneider und Gottlob Espenlaub, von der Rhön-Wasserkuppe nach Grunau (dem heutigen Ježów Sudecki) geholt. 1923 wurde mit dem Bau und der Produktion von Segelflugzeugen begonnen und es wurde eine Segelflugschule, die zweite Schule dieser Art auf der Welt, gegründet. 1924 wurde das erste Segelflugzeug "Esenlaub E-5" gebaut und einige Jahre später entstand das "Grunau Baby I". 1927 führte der Pilot Hans Bruno Andersen im Segelflugzeug "Burkbraun" den ersten Flug vom Gipfel der Schneekoppe (Śnieżka) aus.

Obloty szybowca Grunau Baby

Szybowiec SG-38 nad zboczem Góry Szybowcowej

Wciąganie szybowców SG-38 na Górę Szybowcową po lotach

Lata trzydzieste ubiegłego wieku to duży rozkwit szybownictwa w Jeżowie Sudeckim (Grunau) i Jeleniej Górze (Hirschberg). Bardzo intensywnie rozbudowywała się infrastruktura lotnicza, budowano kolejne hale zakładu szybowcowego na górze Galgenberg (Góra Szybowcowa) i oddano do użytkowania budynki szkoły szybowcowej, a jej kierownikiem został Wolf Hirth, który jako pierwszy na świecie zdobył złotą odznakę szybowcową. W 1931 roku zaczęto produkcję szybowca „Grunau Baby II”, których zbudowano prawie 5 tysięcy sztuk. Swoje pierwsze sukcesy szybowcowe odnosiła tu Hanna Reitsch – pierwsza kobieta, która pobiła 40 rekordów świata m.in. dokonała pierwszego w dziejach przelotu szybowcem nad Alpami, bijąc rekord wysokości (4000 m) oraz długości lotu (ponad 160 km). Szybownicy z Jeżowa Sudeckiego (Grunau) na szybowcach „Grunau Baby II” zdobywali wiele odznak na zawodach szybowcowych rangi światowej. W 1938 roku Schneider, Rechberg i Hoffmann zaprojektowali szybowiec „SG-38”, służący do podstawowej nauki latania. Takich szybowców zbudowano ponad 8 tysięcy, a były produkowane nie tylko w Grunau, ale też w Czechach, Słowacji i Anglii.

Tricátá léta minulého století přinesla velký rozkvět bezmotorového létání v Sudetském Ježově (Ježów Sudecki – Grunau) a Jelení Hoře (Jelenia Góra – Hirschberg). Velmi intenzivně se rozvíjela letecká infrastruktura, stavěly se další haly továrny kluzáků na hoře Galgenberg (Větroňová hora – Góra Szybowcowa) a k užívání byla předána budova školy bezmotorového létání. Jejím vedoucím se stal Wolf Hirth, který jako první na světě získal zlatý odznak pro piloty kluzáků. V roce 1931 započala výroba kluzáku „Grunau Baby II”, kterého bylo sestrojeno téměř pět tisíc kusů. Své první úspěchy v plachtění zde zaznamenala Hanna Reitschová – první žena, která překonala 40 světových rekordů, mj. provedla poprvé v dějinách přelet kluzákem nad Alpami, čímž překonala rekord ve výšce (4000 m) i délce letu (přes 160 km). Plachtaři z Sudetského Ježova (Ježów Sudecki – Grunau) získávali na kluzácích „Grunau Baby II” mnoho medailí na závodech kluzáků světového významu. V roce 1938 navrhli Schneider, Rechberg a Hoffmann kluzák „SG-38” sloužící k základní výuce létání. Těchto kluzáků bylo sestrojeno přes osm tisíc a vyráběly se nejen v Grunau, ale také v Čechách, na Slovensku a v Anglii.

In den dreißiger Jahren des 20. Jahrhunderts entstanden auf dem Galgenberg (Góra Szybowcowa) weitere Hallen der Segelflugzeugfabrik und die Gebäude der Segelflugschule wurden zur Nutzung übergeben. Der erste Direktor dieser Schule war Wolf Hirth, der als erster Mensch der Welt das Goldene Segelflugleistungsabzeichen errang. 1931 wurde mit der Produktion des Segelflugzeugs "Grunau Baby II" begonnen, von dem fast 5.000 Stück gebaut wurden. Hanna Reitsch feierte hier ihre ersten Segelflugerfolge. 1938 entwarfen Schneider, Rechberg und Hoffmann das Segelflugzeug "SG-38" für die Grundausbildung der Piloten.

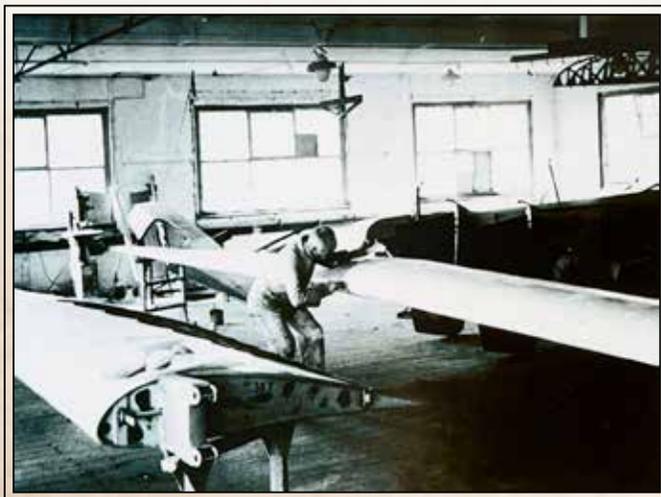
Lata 1940 – 1950

Lot „Grunau Baby” na zbroczu północnym

Przygotowanie szybowca „Jeżyk” do lotu

Hala zakładów szybowcowych

Kursanci szybowcowi przed kasynem lotniczym

Początek lat 40. w Grunau to prace i szkolenia pilotów niemieckich. Wszystko zmieniło się po wojnie. Jest rok 1945, koniec II wojny światowej, Grunau opuszcza Edmund Schneider. Zostawia w pełni wyposażony zakład szybowcowy i szkołę szybowcową oraz swój prywatny dom na Górze Kukułki. Do Jeżowa – Grunau przyjeżdżają instruktorzy i piloci ze wschodniej i centralnej Polski. Zakład szybowcowy przejął departament lotnictwa, a pierwszym dyrektorem szkoły po wojnie został Władysław Dziergas. W listopadzie 1945 roku odbyła się pierwsza ogólnopolska konferencja szybowcowa, na której wytyczono główne kierunki rozwoju szybownictwa i modelarstwa. W zakładzie szybowcowym robiono szybowce „Jeżyk”, „Komar”, „Salamandra”. W roku 1946 wieś Jeżów zmieniła nazwę z Gronowa na Jeżów Sudecki. W latach 1945–1950 Zakład Szybowcowy wyprodukował ponad 600 szybowców.

Začátek 40. let v Grunau, to je práce a výcvik německých pilotů. Všechno se změnilo po válce. Píše se rok 1945, konec druhé světové války, Grunau opouští Edmund Schneider. Zanechává zde plně vybavenou továrnu na kluzáky i školu bezmotorového létání a také svůj soukromý dům na Kukaččí hoře (Góra Kukułka). Do Ježova – Grunau přijíždějí instruktoři a piloti z východního a centrálního Polska. Továrnu na kluzáky převzalo oddělení letectví a prvním poválečným ředitelem školy se stal Władysław Dziergas. V listopadu 1945 se konala první celostátní konference o bezmotorovém létání, na níž byly vytyčeny hlavní směry rozvoje bezmotorového létání a modelářství. V továrně na kluzáky se vyráběly větroně „Ježek”, „Komár”, „Mlok”. V roce 1946 se změnil název vesnice z Gronowa na Jeżów Sudecki (Sudetský Ježov). V letech 1945–1950 vyrobil Závod kluzáků více než 600 větroňů.

Am Anfang der vierziger Jahre des 20. Jahrhunderts wurden in Grunau deutsche Piloten ausgebildet und geschult. Nach dem Zweiten Weltkrieg kamen Ausbilder und Piloten aus Ost- und Zentralpolen in das Dorf (1946 – Grunów, später Jeżów Sudecki). Die Segelflugzeugfabrik wurde von der Luftfahrtabteilung übernommen und Władysław Dziergas wurde der erste Direktor der Schule. In der Segelflugzeugfabrik wurden die Segelflugzeuge "Jeżyk", "Komar" und "Salamander" hergestellt. Zwischen 1945 und 1950 produzierte die Segelflugzeugfabrik mehr als 600 Segelflugzeuge.

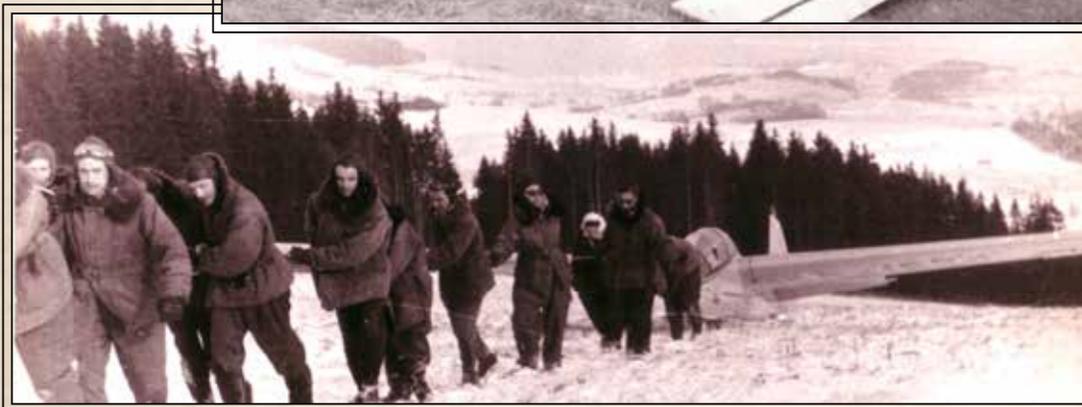
Lata 1950 – 1960

Oczekiwanie szybowców na start

Laszowanie kursantów

Wciąganie szybowca Bocian, na zboczu zimą

Na początku lat 50. działalność lotnicza i szkolenie szybowcowe w Jeżowie Sudeckim zlikwidowano ze względu na bliskość granicy. W budynku szkoły szybowcowej założono centrum wyszkolenia instruktorów modelarstwa lotniczego. W roku 1952 w zakładach szybowcowych rozpoczęto produkcję dwumiejscowego szybowca „Bocian”, która trwała do roku 1961. Swoje sukcesy szybowcowe w tym czasie zdobywała Barbara Maciąg, która jako pierwsza kobieta w Polsce i druga na świecie zdobyła Złotą Odznakę Szybowcową. Sukcesy odnosili również piloci Tadeusz Kaczmarek, Wiesław Dziedzio i Henryk Lisiecki oraz modelarze na zboczu Góry Szybowcowej w klasie F3F. W 1957 roku przywrócono działalność Aeroklubu Jeleniogórskiego, a wraz z nim Szkoły Szybowcowej w Jeżowie Sudeckim.

Na počátku 50. let byly letecké aktivity a výuka bezmotorového létání v Sudetském Ježově zlikvidovány kvůli blízkosti státních hranic. V budově školy létání bylo založeno centrum školení instruktorů leteckého modelářství. V roce 1952 byla v továrně na kluzáky zahájena výroba dvoumístného větroně „Bocian“ (Čáp), která trvala do roku 1961. Své úspěchy v bezmotorovém létání tou dobou slavila Barbara Maciągová, která jako první žena v Polsku a druhá na světě získala Zlatý odznak pro piloty kluzáků. Úspěšní byli také piloti Tadeusz Kaczmarek, Wiesław Dziedzio a Henryk Lisiecki i modeláři na úbočí Větroňové hory ve třídě F3F. V roce 1957 byla obnovena činnost Jelenohorského aeroklubu a spolu s ním i Školy bezmotorového létání v Sudetském Ježově.

Am Anfang der fünfziger Jahre des 20. Jahrhunderts wurden die Luftfahrtaktivitäten und die Segelflugausbildung in Jeżów Sudecki aufgrund der Grenznahe eingestellt (1957 wurden sie wieder aufgenommen). Im Gebäude der Segelflugschule wurde ein Ausbildungszentrum für Flugmodellbaulehrer eingerichtet. 1952 begann in der Fabrik die Produktion des zweisitzigen Segelflugzeugs "Bocian". Zu dieser Zeit feierte Barbara Maciąg ihre Erfolge im Segelflug – sie war die erste Frau in Polen und die zweite auf der Welt, die das Goldene Segelflugleistungsabzeichen errang.

W 1961 roku Zakład Szybowcowy zakończył produkcję szybowca „Bocian” D i rozpoczął produkcję wyczynowego szybowca „Zefir II”. Góra Szybowcowa tętniła życiem, a to za sprawą szybowników, pilotów i modelarzy, którzy na zboczu Góry Szybowcowej ożywiali swoje modele latające. W latach 60. Aeroklub Jeleniogórski zrzeszał 30 modelarni, a szkoliło się w nich około 600 dzieci i młodzieży. Bardzo duży wkład w rozwój modelarstwa lotniczego wnieśli między innymi Jan Jagielski, Stefan Różycki i Leszek Gański. Szkołę Szybowcową opuszczało coraz więcej szybowników, nie tylko z Polski – szkolili się w niej szybownicy z Francji, Finlandii, Danii i Niemiec. Szybownicy z całej Polski przyjeżdżali, aby zdobywać tu „diamenty na fali”.

V roce 1961 ukončil Závod kluzáků výrobu větroně „Bocian” D (Čáp) a začal vyrábět sportovní kluzáky „Zefir II”. Na Větroňové hoře pulzoval život, a to díky plachtařům, pilotům a modelářům, kteří na úbočí Větroňové hory oživovali své létající modely. V 60. letech sdružoval Jelenohorský aeroklub 30 modelářských klubů, v nichž se školilo kolem 600 dětí a mládeže. O rozvoj leteckého modelářství se významně zasloužili mimo jiné Jan Jagielski, Stefan Różycki a Leszek Gański. Ze Školy bezmotorového létání vycházelo stále více plachtařů, a to nejen z Polska – školili se zde plachtaři z Francie, Finska, Dánska a Německa. Plachtaři z celého Polska sem přijížděli dobývat „drahokamy slávy”.

1961 wurde die Produktion des Segelflugzeugs "Bocian" D in der Segelflugzeugfabrik eingestellt und man begann mit der Produktion des Hochleistungssegelflugzeugs "Zefir II". In den sechziger Jahren des 20. Jahrhunderts vereinigte der Aeroclub Jelenia Góra über 30 Modelwerkstätten, in denen rund 600 Kinder und Jugendliche (aus Polen, Frankreich, Finnland, Dänemark und Deutschland) ausgebildet wurden. Segelflieger aus ganz Polen kamen hierher, um die "Diamanten auf der Welle" zu gewinnen.

Szybowiec treningowo-wyczynowy „Kranich” na Górze Szybowcowej

Szybowce na Górze Szybowcowej (obiekty przed pożarem w 1983 r.)

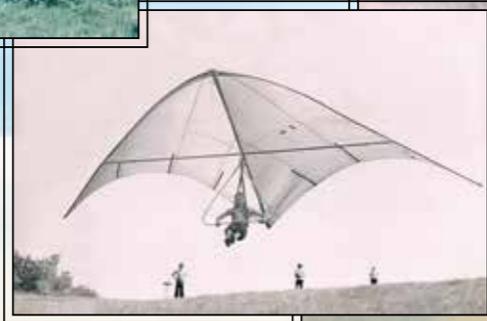
Lata 1970–1980

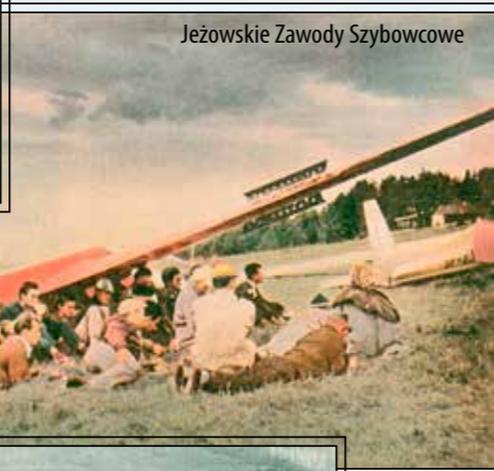
Jeżowskie Zawody Szybowcowe

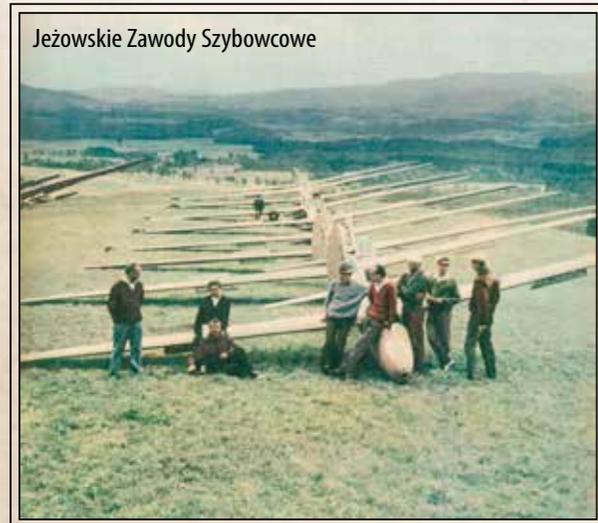
Lotnia-Werkowski Grzegorz

Lotnia-Werkowski Grzegorz

Jeżowskie Zawody Szybowcowe

Jeżowskie Zawody Szybowcowe

Góra Szybowcowa – widok ogólny lata 70. ub. wieku

W roku 1972 odbyły się ostatnie, cyklicznie organizowane na Górze Szybowcowej, XII Jeżowskie Zawody Szybowcowe o Puchar „Skrzydlatej Polski”. Impreza była przeznaczona szczególnie dla młodych pilotów, którzy chcieli doskonalić swoje umiejętności w lataniu w terenie górzystym. W połowie lat siedemdziesiątych, dzięki opanowaniu nowych technologii, nadchodzi epoka prostego i taniego sposobu oderwania się człowieka od ziemi. Pojawiają się pierwsze lotnie. Górę Szybowcową opanowują pasjonaci, amatorzy-konstruktorzy, którzy uczą się nowej formy szybowania. Swoje miejsce znalazło tu m.in. Koło Lotniarskie przy Górnicyzmu Domu Kultury w Wałbrzychu oraz sekcja lotniowa Aeroklubu Jeleniogórskiego. Jeden z hangarów zajmowały lotnie. Koniec produkcji szybowców konstrukcji drewnianej.

Bezmotorové létání v Sudetském Ježově – sedmdesátá léta. V roce 1972 se konaly poslední, XII. ježovské závody kluzácků o „Pohár okřídleného Polska“, které se pravidelně pořádaly na Větroňové hoře. Akce byla určena především pro mladé piloty, kteří chtěli zdokonalovat své schopnosti v létání v hornatém terénu. V polovině sedmdesátých let díky prosazení nových technologií přichází éra jednoduchého a levného způsobu odtržení člověka od země. Objevují se první rogalá. Větroňovou horu ovládají nadšenci a amatérští konstruktéři, kteří se učí novou formu plachtění. Svě místo zde našel mj. Rogalistický kroužek při Hornickém domu kultury ve Valbřichu a také rogalistická sekce Jelenohorského aeroklubu. Jeden z hangárů obsadila rogalá. Konec výroby kluzácků dřevěné konstrukce.

1972 fand der XII. Segelflugwettbewerb von Jeżów um den Pokal "Skrzydłata Polska", ein zyklisch auf dem Góra Szybowcowa organisierter Wettbewerb, zum letzten Mal statt. Mitte der siebziger Jahre brach eine neue Ära an und es erschienen die ersten Hängegleiter. Zum Góra Szybowcowa kamen Liebhaber des Segelflugs und Amateurlonstrukteure, die diese neue Form des Segelflugs lernen möchten. Die Hängegleiter waren in einem der Hangars untergebracht. Das Ende der Produktion von Segelflugzeugen aus Holz.

Lata 1980 – 1990

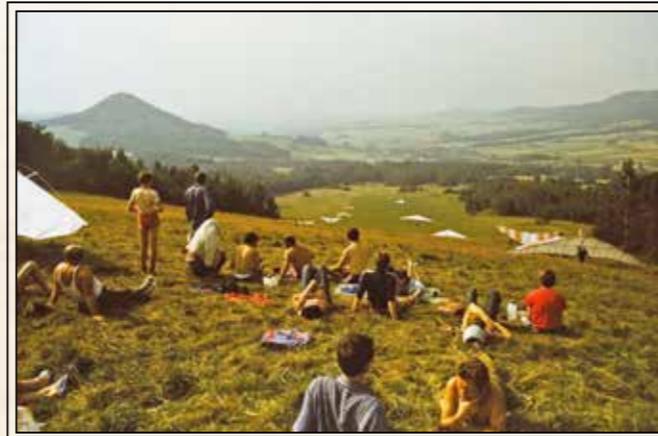
Zakład Szybowcowy Jeżów Sudecki

Hala Zakładów Szybowcowych

Góra Szybowcowa

Północny stok Góry Szybowcowej

Zakłady Szybowcowe w Jeżowie Sudeckim prowadziły działalność w pozostałych zabudowaniach Góry Szybowcowej. W tym okresie zakończyła się produkcja dwuosobowego szybowca szkolnego SZD-9 Bocian 1E, a rozpoczęła szybowca szkolnego SZD-30 Pirat C.

We wrześniu 1983 roku pożar trawi główny hangar na Górze Szybowcowej z ponad 20 szybowcami oczekującymi naswój remont, nie oszczędza również wieży, w której mieścił się przekaźnik I programu Telewizji Polskiej. Wieża zostaje odbudowana i dziś funkcjonuje jako hotel. Na miejscu doszczętnie zniszczonego hangaru po kilku latach staje drewniany budynek restauracji.

W tym czasie Aeroklub Jeleniogórski przenosi swoją siedzibę z Jeżowa Sudeckiego na lotnisko w Jeleniej Górze. Zakład Szybowcowy rozpoczyna produkcję szybowców kompozytowych.

Továrna na kluzáky v Sudetském Ježově provozovala svou činnost ve zbývajících objektech Větroňové hory. V té době skončila výroba dvoumístného školního kluzáku SZD-9 Bocian 1E a začal se vyrábět cvičný větroň SZD-30 Pirat C.

V září 1983 požár strávil hlavní hangár na Větroňové hoře s více než 20 kluzáky čekajícími na svou opravu, nešetřil ani věž, v níž se nacházel vysílač prvního programu Polské televize. Věž byla obnovena a dnes funguje jako hotel. Na místě zcela zničeného hangaru je o pár let později postavena dřevěná budova restaurace.

V této době Jelenohorský aeroklub přestěhoval své sídlo ze Sudetského Ježova na letiště v Jelení Hoře. Továrna na kluzáky zahajuje výrobu kluzáků z kompozitu.

Die Segelflugzeugfabrik in Jeżów Sudecki stellte die Produktion des zweisitzigen Schulungssegelfliegers „SZD-9 Bocian 1E“ ein und begann mit der Produktion des Schulungssegelfliegers „SZD-30 Pirat C“.

Im September 1983 brannte der Haupthangar auf dem Góra Szybowcowa mit mehr als 20 Segelflugzeugen aus.

Der Aeroclub Jelenia Góra verlegte seinen Sitz von Jeżów Sudecki zum Flughafen in Jelenia Góra. Die Segelflugzeugfabrik beginnt mit der Produktion von Segelflugzeugen aus Verbundwerkstoffen.

Centralny Ośrodek Lotniczy ZHP

W 1991 roku Areroklub Jeleniogórski przekazuje zabudowania po byłej Szkole Szybowcowej przy ulicy Krętej 27 Gminie Jeżów Sudecki. W roku 1992 z inicjatywy harcerskiego hufca ze Złotoryi na Górze Szybowcowej powstaje Centralny Ośrodek Lotniczy ZHP, w ramach którego prowadzone jest szkolenie młodzieży przygotowujące ją do przyszłej służby w wojskowych służbach specjalnych. To tu młodzi adeptcy wykonywali swoje pierwsze skoki ze spadochronem, uczyli się podstaw pilotażu oraz wspinaczki skalnej. Do szkolenia służyły im: samolot Jak 12M, dwa samoloty PZL 104 Wilga 35, szybowiec szkolny SZD-9 Bocian 1D i treningowy SZD-25 Lis. Realizacja projektu małego szybowca „Perkoz” – ostatni prototyp pod szyldem PDPSZ-PZL Bielsko.

V roce 1991 Jelenohorský aeroklub předává objekty bývalé Školy bezmotorového létání na ulici Kręta 27 obci Sudetský Ježov. Bezmotorové létání v Sudetském Ježově – devadesátá léta. V roce 1992 na popud skautského oddílu z města Złotoryja vzniká na Větroňové hoře Hlavní letecké středisko Svazu polského skautingu (ZHP), v jehož rámci je pořádán výcvik mládeže připravující se na budoucí službu v armádních speciálních silách. Právě zde mladí adepti prováděli své první seskoky s padákem, učili se základy pilotáže a horolezectví. K výcviku jim sloužilo letadlo Jak 12M, dvě letadla PZL-104 Wilga 35, školní kluzák SZD-9 Bocian 1D a výcvikový SZD-25 Lis. Realizace projektu malého kluzáku „Perkoz” – poslední prototyp pod štítem PDPSZ-PZL Bielsko.

1991 übergibt der Aeroclub Jelenia Góra die Gebäude der ehemaligen Segelflugschule (ul. Kręta 27) an die Gemeinde Jeżów Sudecki. 1992 wurde auf Anregung der Pfadfindereinheit aus Złotoryja das Zentrale Luftfahrtzentrum des Polnischen Pfadfinderverbands auf dem Góra Szybowcowa eingerichtet, in dem u.a. Jugendliche für den künftigen Dienst in den Spezialkräften ausgebildet wurden. Zu ihrer Ausbildung wurden folgende Flugzeuge eingesetzt: eine Yak 12M, zwei PZL 104 Wilga 35, ein Schulungssegelflieger SZD-9 Bocian 1D und ein Übungssegelflugzeug SZD-25 Lis. Umsetzung des Kleinsegelflugzeugprojekts "Perkoz" – der letzte Prototyp des Unternehmens PDPSZ-PZL Bielsko.

Zlot Szybowców Grunau Baby

W 2002 roku, po wygaśnięciu umowy na dzierżawę zabudowań, harcerze przenoszą się do nowej bazy w Stanisławowie koło Złotoryi. PZL-Bielsko ogłasza upadłość. W 2001 roku nowym właścicielem Zakładów Szybowcowych w Jeżowie Sudeckim zostaje Pan Henryk Mynarski, który zadbał o to, aby dotychczasowy profil lotniczy był kontynuowany. To tu produkowane są laminatowe szybowce PW-5 Smyk, PW-6U i inny osprzęt lotniczy. Wykonywane są remonty szybowców drewnianych i laminatowych dla kontrahentów z kraju i z zagranicy. W 2004 roku na Górze Szybowcowej odbył się Światowy Zlot Szybowców Grunau Baby i Międzynarodowy Vintage Glider Club Rendezvous, który przyciągnął pilotów zabytkowych szybowców i pasjonatów lotnictwa ze wszystkich kontynentów. Uczestniczyło w nim ponad 60 starych szybowców. W 2009 roku na zboczu Góry powstaje ścieżka do grawitacyjnych startów szybowców, wykorzystywana do lotów szkolnych oraz przy okazji organizowanego, co dwa lata, przez Aeroklub Jeleniogórski, Europejskiego Zlotu Szybowców Grunau Baby.

V roce 2002 po vypršení smlouvy o pronájmu objektů se skauti stěhují na novou základnu v obci Stanisławów u města Złotoryja. PZL-Bielsko vyhláší bankrot. V roce 2001 se novým vlastníkem Závodu kluzáků v Sudetském Ježově stává pan Henryk Mynarski, který se postaral o to, aby dosavadní letecký profil zůstal zachován. Právě zde se vyrábějí laminátové kluzáky PW-5 Smyk, PW-6U a další letecká výbava. Provádějí se zde opravy dřevěných a laminátových větroňů pro partnery z Polska i ze zahraničí. V roce 2004 se na Větroňové hoře konal Světový slet kluzáků Grunau Baby a Mezinárodní Vintage Glider Club Rendezvous, který sem přivedl piloty historických větroňů i letecké nadšence ze všech kontinentů. Zúčastnilo se ho přes 60 starých kluzáků. V roce 2009 vznikla na úbočí hory stezka pro gravitační starty kluzáků využívaná pro cvičné lety a také u příležitosti Evropského sletu kluzáků Grunau Baby, který pořádá každý druhý rok Jelenohorský aeroklub.

Das Unternehmen PZL-Bielsko meldet Konkurs an. 2001 wurde Henryk Mynarski neuer Eigentümer der Segelflugzeugfabrik in Jeżów Sudecki. Hier werden die Segelflugzeuge in Kunststoffbauweise PW-5 Smyk und PW-6U und andere Luftfahrtgeräte produziert sowie Segelflugzeuge überholt. 2004 fanden auf dem Góra Szybowcowa das Internationale Treffen der Segelflugzeuge Grunau Baby sowie der Internationale Vintage Glider Club statt. Mehr als 60 alte Segelflugzeuge nahmen daran teil. 2009 wurde am Hang des Berges ein Weg für den Start von Segelflugzeugen mit Hilfe der Schwerkraft eingerichtet.

Budynek Euroregionalnego Centrum Spotkań Gmin Partnerskich (dawna Szkoła Szybowcowa)

Mirosław Hermaszewski – pierwszy polski kosmonauta oraz Władysław Jagiełło

Budynek byłej Szkoły Szybowcowej w Jeżowie Sudeckim staraniem władz Gminy i za pomocą środków z Unii Europejskiej zostaje wyremontowany i w roku 2012 powstało tutaj Euroregionalne Centrum Spotkań Gmin Partnerskich. W tym historycznym dla lotnictwa budynku mieści się m.in. Izba Tradycji Lotniczych Pamięci oraz funkcjonuje: Euroregionalne Centrum Modelarskie, które w swoim statucie ma zapisane zobowiązanie kultywowania tradycji lotniczych Jeżowa Sudeckiego i w pracowni modelarskiej odbywają się zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Na mocy porozumienia Euroregionalnego Centrum Modelarskiego i Aeroklubu Jeleniogórskiego stowarzyszenie otrzymuje w użyczenie szybowiec „Pirat” oraz część powierzchni w hangarze na Górze Szybowcowej w celu prowadzenia działalności. Zakłady Szybowcove nawiązują współpracę z Politechniką Warszawską i Instytutem Lotnictwa w Warszawie. Dziś, na co dzień, Góra Szybowcowa jest miejscem spotkań modelarzy, którzy organizują tu swoje imprezy i zawody, jak tylko powieje odpowiedni wiatr, z południowego zbocza góry startują pasjonaci szybowania na paralotniach.

Budova bývalé Školy bezmotorového létání v Sudetském Ježově byla díky úsilí obecního úřadu a pomocí prostředků z Evropské unie opravena a v roce 2012 zde vzniklo Euroregionální centrum setkávání partnerských obcí. V této pro letectví historické budově se nachází mj. Letecká komora paměti a také zde funguje Euroregionální modelářské centrum, které má ve svých stanovách zapsanu povinnost kultivovat letecké tradice Sudetského Ježova, v modelářské dílně pak probíhají kurzy pro děti, mládež i dospělé. Na základě dohody mezi Euroregionálním modelářským centrem a Jelenohorským aeroklubem bude sdružení poskytnut jako výpůjčka kluzák „Pirat” spolu s částí plochy v hangáru na Větroňové hoře za účelem provozování činnosti. Podnik na výrobu kluzáků navazuje spolupráci s Varšavskou polytechnikou a Ústavem pro letectví ve Varšavě. V roce 1991 Jelenohorský aeroklub předal objekty bývalé Školy bezmotorového létání na ul. Kręta 27 obci Sudetský Ježov. Dnes je Větroňová hora každý den místem setkávání modelářů, kteří zde organizují své akce a závody, a jakmile zafouká příznivý vítr, vzletají z jižního svahu Větroňové hory nadšenci plachtění na paraglidingovém křídle.

Lotnie na południowym zboczu Góry

Piknik Modelarski

In dem renovierten Gebäude der ehemaligen Segelflugschule wurde 2012 das Euroregionale Begegnungszentrum der Partnergemeinden eingerichtet. Es beherbergt den Verein Euroregionales Modellbauzentrum (Stowarzyszenie Euroregionalne Centrum Modelarskie), einen Ausstellungsraum der Luftfahrttraditionen und eine Modellwerkstatt, in der verschiedene Veranstaltungen für Kinder, Jugendliche und Erwachsene stattfinden. Die Segelflugzeugfabrik nimmt eine Zusammenarbeit mit der Technischen Universität Warszawa und dem Institut für Luftfahrt in Warszawa auf. Im Rahmen einer Vereinbarung zwischen dem Euroregionalen Modellbauzentrum und dem Aeroclub Jelenia Góra wurden dem Verein das Segelflugzeug "Pirat" und ein Teil der Fläche im Hangar am Góra Szybowcowa für seine Aktivitäten zur Verfügung gestellt. Sobald der richtige Wind weht, heben die Gleitschirmflieger vom Südhang des Góra Szybowcowa ab.

Góra Szybowcowa

Kasyno

Szkoła Szybowcowa

Zakłady Szybowcowe

PRÉKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRAZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „Transgraniczne obchody 100-lecia szybownictwa Jeżów Sudecki – Grunau” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz środków budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa w ramach Interreg V– A Republika Czeska – Polska 2014–2020.